

VERGİDE YENİ DÖNEM

Ayten ASLAN BERİK*

Bilindiği gibi “vergiler” kamuda harcamaların finansmanında kullanılan en önemli ve en sağlam gelir kaynağıdır. Verginin kamuya finansman sağlamanın yanında en önemli diğer bir işlevi de, tasarruf ve sermaye birimini arttırmak suretiyle ekonomik büyümeyi gerçekleştirmesidir.

1998 yılında toplumsal ve siyasal olayların yanında, ekonomik bir olgu olan “vergi”yi de ülke olarak daha bir yoğun tartıştık ve yaşadık.

Türk Vergi Yasalarında önemli sayılabilecek değişiklikleri gerçekleştiren 4369 sayılı yasa, yasalaşma sürecinde: içeriği, toplumun tüm kesimlerince tartışılan ender düzenlemelerden biri olarak sermaye kesimlerince de desteklenmiş ve savunulmuştur.

Vergi Yasalarında temel değişimleri içeren ve kimi konularda Türkiye ölçeğinde “reform niteliğini taşıyan söz konusu Yasa ile kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması (gelirin tanımı değiştirilerek her türlü harcama ve tasarrufun gelirin konusunu oluşturması), vergi tabanının genişletilmesi amacıyla reel kazancın vergilendirilmesi, vergi oranlarının düşürülerek, yükümlülere kolaylık sağlanması vergi cezalarına basitlik, etkinlik kazandırılması gibi birtakım düzenlemeler öngörülmüştür.

4369 sayılı Yasa Vergi Denetmenleri için özel bir önem taşımaktadır.

4369 sayılı Yasa ile bilindiği üzere vergi denetmenliğine atanmada mesleki yeterlilik sınavı uygulaması getirilmiştir. bu sınav kamuda kariyer meslek olmanın en önemli ölçütüdür. Ancak bu sonuca kolay ulaşıldığı sanılmamalıdır. Birçok olumlu koşulun bir araya gelmesi, bu koşulların tanındığı olanakların en iyi biçimde değerlendirilmiş olması başarıyı getirmiştir.

Ancak yeterlilik sınavı kazanımı vergi denetmenliği mesleğinin sorunlarının çözümünde ilk aşamayı oluşturmaktadır. Çünkü bulunduğu konum, yürüttüğü kamu görevinin önemi ile kıyaslandığında Bakanlık örgütü içinde mesleki hakları bu denli kısıtlanmış bir başka kamu görevlisi gösterilemez. Türkiye’de vergi incelemelerinin yüzde doksanını, vergi dairesi teftiş ve memur soruşturmalarının büyük bir kesimini gerçek-

(*) Vergi Denetmenleri Derneği İstanbul Şube Başkanı

leştiren vergi denetmenleri lojman sıralamasında müstahdem yada şoför kadrosu ile bir tutulmakta, Türkiye için vergi denetiminde büyük aşama sayılabilecek bölge düzeyinde denetimin temel taşları oldukları halde gelirler bölge müdür yardımcısı bile olamamaktadırlar. Öyle ki bölge vergi denetimiyle ilgisi olmayan ünvanlı personele bu makam sınavsız sunulmaktadır. Kısacası daha alınacak çok yol, aşılacak çok engel vardır. Geçmişten bugüne uzanan çizgi de umutsuz olmamızda söz konusu değildir.

Önümüzde bölge düzeyinde örgütlenen vergi denetiminin başarısını sağlamak gibi yaşamsal bir görev bulunmaktadır. Bu yapılanmanın sağlayacağı “Bağımsız Denetçi Kimliği” ile bir üst aşamaya geçileceği açık olup, vergi incelemelerinin niteliğinin de bugünküyle kıyaslanmayacak ölçüde yükseleceği söylenebilir.

Bilindiği gibi 4369 sayılı Yasası’nın geçici 4. maddesi halen denetmen yardımcısı ve denetmen kadrolarında çalışanların üç yıl içinde yapılacak yeterlilik sınavına katılabileceğini öngörmektedir.

Bu yasal düzenlemeyi hukukçular yorumlarken zorlanmaktadırlar. “Yeterlilik Sınavı” bir kariyerin başlangıç aşamasında o kariyerin elde edilmesine yönelik yapılan ve başarılmaması halinde kariyerin elde edilmemesi sonucunu doğuran bir sınavdır. Mesleğini yardım-

cılık aşamasını geçtikten sonra tam yetkiyle sürdüren bir vergi denetmeninin yeterlilik sınavı adında bir sınava alınması hukuk profesörlerini şaşırtmaktadır.

Kaldı ki mesleki yeterlilik sınavını başaramamış “yetersiz” bir vergi denetçisinin yürüttüğü kamu hizmetinin sonuçlarının da hukuksal açıdan tartışmalı olacağı vergi inceleme raporlarına dayanılarak tesis edilen idari işlemin “idarenin ağır hizmet kusuru” gerekçesi ile idari davalara konu olacağı hukukçuların ortak görüşüdür.

Ancak denetmen kadrolarına atanan vergi denetmenlerine uygulanacak yeterlilik sınavının, gerçekten bir bilgi tazelemesi, bir meslekteki birikiminin sorgulanması olarak yapılması halinde tüm meslektaşlarımızca başarılabileceğinden kuşku duyulmamalıdır.

Vergi Denetmenleri Derneği İstanbul Şubesi’nce gelenek haline getirilen panellerimizden biri daha 17 Ekim 1998 tarihinde “The Marmara” otelinde gerçekleştirildi.

“Vergide Yeni Dönem” başlığını taşıyan ve sloganını 1793 Fransa Anayasası’ndaki “Hiç bir yurttaş devlet giderlerine katılmak onurundan yoksun bırakılamaz” sözünden alan panelimiz; “reform” netileği taşıyan son vergisel düzenlemelerinin gerek bilim çevrelerince, gerekse sivil toplum örgütlerince tartışılmasını sağlamak, vergi denetmenlerinin kültürel gelişim ile ülkemizin vergi konusunda-

ki birikimine katkıda bulunmak ayrıca Vergi Denetmenlerinin mesleki sorunlarını Bakanlık yetkilileriyle paylaşmak ve tartışmak amacıyla düzenlenmiştir.

İstanbul Defterdar Yardımcısı Ahmet Erol'un açış konuşmasıyla başlayan birinci oturumda; bilim adamlarınca yapılan değerlendirmeler yer almıştır.

Değişik toplum kesimlerinin oluşturduğu sivil toplum örgütü temsilcileri ile Bakanlık yetkililerinin söz aldığı öğleden sonraki oturumda renkli, çarpıcı değerlendirmelerle 4369 sayılı Yasa'nın ilgili düzenlemelerine farklı bakış açılarından ilginç yorumlar getirilmiştir. Söz konusu Yasa'nın mimarı Maliye Bakanımız Sayın Zekeriya Temizel, Gelirler Genel Müdürümüz Sayın Nevzat Saygılıoğlu ve İstanbul defterdarı Sayın Akif Hamzaçebi'nin katılımıyla onurlanan panelimiz, kokteyl ve akşam yemeği ile son bulmuştur.

Kokteyl boyunca aramızda bulunan Sayın Bakanımız, Genel Müdürümüz ve Defterdarımıza Vergi Denetmeni arkadaşlarımız tüm mesleki sorunlarımızı iletme olanağı bulmuşlardır. Denetmenlerce yöneltilen ve genel olarak "kurulmayan gelirler bölge müdürlüklerinin ne zaman kurulacağı", "yeterlilik sınavının ne zaman ya-

pılacağı", "Bakanlık bürokrasisinde yükselme olanaklarının sağlanması ve diğer mesleki haklar"la ilgili sorulara olumlu, umut verici karşılıklar alınmıştır.

Herkesin ağız birliği etmişçesine yöneltmiş olduğu ve kendisinin Bakanlıktan ayrılması durumunda, elde edilen kazanımlardan geri dönüşün yaşanacağı konusundaki kaygıları içeren soruları Sayın Bakanımız; "Düzenlemeleri öyle yaparım ki, kimse bozamaz" biçiminde yanıtlamış, panelin kamuoyunda ses getirdiğini de belirterek Derneğimiz yöneticilerini kutlamıştır.

Panel sonrası çalışmalarını, Gelirler Genel Müdürlüğü Vergi Denetmenlerinin Görev Yetki Çalışma ve Atama Usulüne İlişkin Yönetmelik Taslağı üzerine yoğunlaştıran İstanbul Şube Yönetimi, hazırlamış olduğu taslağı Dernek Genel Merkezi'ne sunmuştur.

Vergi Denetmenlerinin dernek yapılanmasının kısıtlı olanaklarını zorlayarak verdikleri mesleki mücadeleye yalnız Maliye çalışanları için değil, diğer kamu çalışanları için de örnek olacak niteliktedir. demokratikleşmenin, mesleki gelişmenin yetkinleşmenin ve dolayısıyla kamu hizmetinin kalitesinin yükselmesinin en sağlıklı yolu budur.